

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e

Az ügy száma: Kfv.IV.37.720/2021/5.

A tanács tagjai: Dr. Dobó Viola a tanács elnöke
Dr. Hajas Barnabás előadó bíró
Dr. Balogh Zsolt bíró

A felperes: felperes1
(cím1)

A felperes képviselője: Dr. Korcsmáros Iván egyéni ügyvéd
(cím2)

Az alperes: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal
cím3

Az alperes képviselője: Dr. Hozdik Szilárd kamarai jogtanácsos
(Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal,cím3)

Az alperesi érdekelt1 (cím4)

A per tárgya: kapcsolattartás végrehajtásának elrendelése tárgyában hozott, SZ/112/0026-8/2020. számú közigazgatási határozat, mint közigazgatási cselekmény jogszerűségének vizsgálata

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes (27. sorszám alatt)

A felülvizgálni kért jogerős határozat: a Debreceni Törvényszék13.K.702.611/2020/26. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Debreceni Törvényszék13.K.702.611/2020/26. ítéletét megváltoztatja és az alperes SZ/112/0026-14/2020. számú végzésével módosított SZ/112/0026-8/2020. számú végzését az elsőfokú hatóság SZ-10/104/02837-25/2019. számú végzésére is kiterjedően megsemmisíti és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezi.

A feljegyzett 30.000 (harmincezer) forint kereseti és 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálati kérelem alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes és az alperesi érdekelt a Nyíregyházi Járásbíróság előtt folyt perben egyezséget kötöttek az élettársi kapcsolatukból 2013-ban született gyermekükkel való kapcsolattartás rendezése kérdésében. A Nyíregyházi Járásbíróság 2019. február 9-én kelt és jogerőre emelkedett 6.P.22.732/2017/23. számú egyezséget jóváhagyó végzése értelmében a felperest, mint különélő szülőt az elvitel jogával és visszavitel kötelezettségével párosuló folyamatos, illetőleg időszakos kapcsolattartás illette meg.

[2] A jóváhagyott egyezségben a gyermek óvodás korára rögzített folyamatos kapcsolattartást úgy szabályozták, hogy a felperes minden páros héten csütörtökön, az óvoda időtartama alatt 12 óra 30 perctől vasárnap 19 óráig volt jogosult azt gyakorolni, a gyermeket elvinni és az alperesi érdekelt mindenkori lakására őt visszavinni. A felperes és az alperesi érdekelt egyező értelmezése szerint az egyházi ünnepek közül a húsvét 2018-ban a felperest, 2019-ben pedig az alperesi érdekeltet illette meg. A felperes és az alperesi érdekelt SMS-váltás útján 2019. január 29-én akként állapodtak meg, hogy a felperes a folyamatos kapcsolattartást ezután úgy gyakorolja, hogy csütörtök helyett péntek délben viszi el az óvodából a gyermeket és vasárnap helyett, hétfőn 16 óráig hozza őt vissza, ugyancsak az óvodához.

[3] A felperes folyamatos kapcsolattartása 2019-ben a húsvéti hétvégére (16. hét) esett, amely alkalmával gyermekével helység1ba kívánt utazni, és ehhez csütörtöki indulással (április 18.) és vasárnapi érkezéssel (április 21.) két főre repülőjegyet és szállást foglalt. Erről az alperesi érdekelttel április hónap első felében SMS-ben és jogi képviselője útján e-mailben is egyeztetést kezdeményezett. A gyermek elvitelére az alperesi érdekelt nem egyezett bele, jelezte továbbá, hogy a 16. héten nem lesz folyamatos kapcsolattartás.

[4] A felperes április 18-án – miután a gyermeket az óvodában nem találta – megjelent az alperesi érdekelt és a gyermek tartózkodási helyén, ahol nem nyitottak ajtót, majd az alperesi érdekelt szüleinek lakóhelyén, ahol szintén nem találkozott a gyermekkel.

[5] Ezt követően a felperes az elmaradt kapcsolattartás végrehajtása iránti kérelmet terjesztett elő. Az elsőfokú gyámhatóság a kérelmet SZ-10/104/02837-25/2019. számú végzésével elutasította. A felperes fellebbezése folytán eljár alperes a 2020. április 29. napján kelt SZ/112/0026-8/2020. számú végzésével az elsőfokon eljár hatóság határozatát – a költségviselésről szóló rendelkezések megváltoztatása vonatkozásában – részben megváltoztatta. Végzésének a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:173. §-ára, 4:174. §-ára, 4:178. § (1)-(2) bekezdésére, 4:183. § (2) bekezdésére, 4:185. §-ára, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 27. § (5) bekezdés a) pontjára alapított indokolása szerint a 2019. év 16. hetében a felperest nem illette meg a folyamatos kapcsolattartás, mivel annak időtartama részben egybeesett a gyermeket gondozó szülőt megillető, a gyermekkel folyamatosan együtt tölthető időtartammal, a 16. hét utolsó két napjára eső húsvét ugyanis – az egyezség értelmében abban az évben – az alperesi érdekeltet, mint gondozó szülőt megillető, a gyermekkel folyamatosan együtt tölthető időtartam volt. Minthogy a felperest nem illette meg a folyamatos kapcsolattartás, az alperesi érdekelt a kapcsolattartás szabályait nem szegte meg, annak elmaradása nem vezethető vissza az alperesi érdekelt önhibájára, ezért az alperesi érdekelt a felperes költségeinek viselésére sem kötelezhető. Az alperes a keresetlevél előterjesztése után a végzését az SZ/112/0026-14/2020. számú végzésével az iratmásolási költség viselésének tekintetében megváltoztatta.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[6] Az alperes végzésével szemben a felperes keresettel élt, melyben elsődlegesen annak megváltoztatását kérte oly módon, hogy a megváltoztatott döntés adjon helyt a kapcsolattartás végrehajtása elrendelése iránti kérelmének és kötelezze az alperesi érdekeltet az elsőfokú gyámhatósági eljárásban, illetve az akadályozott kapcsolattartás miatt felmerült (e körben többek között a repülőjegy és a szálloda kifizetéséből származó) költségei megfizetésére. Másodlagosan és eshetőlegesen kérte az alperesi végzés elsőfokú döntésre is kiterjedő hatályú megsemmisítését és a közigazgatási szerv új eljárás lefolytatására kötelezését. Arra

hivatkozott, hogy a végrehajtani kért kapcsolattartás páros hétre esett, így a felperest a perbeli egyezség alapján folyamatos kapcsolattartás illette meg. Nem vitatta azt, hogy a 2019. év április 21-22. időszaka (húsvét) az alperesi érdekeltet megillető, a gyermekkel folyamatosan együtt tölthető időtartamnak minősült, ám álláspontja szerint a Gyer. 27. §-ából csak az vezethető le, hogy a folyamatos kapcsolattartásnak csupán a gyermeket gondozó szülőt megillető, a gyermekkel folyamatosan együtt tölthető időtartam alatt (azaz a perbeli esetben 2019. április 21-22-én) nincs helye.

[7] Kiemelte, hogy az alperes lényegében egyetlen nap (április 21.) miatt semmisítette meg a másik három napot, a folyamatos kapcsolattartás 75%-át, amely a gyermek érdekét, az igazságosságot és a méltányosságot is sérti, rendkívül aránytalan, sem a Gyer. 27. § (5) bekezdéséből, sem a Gyer. 30. § (5) bekezdéséből nem következik. Véleménye szerint a Gyer. 30. § (5) bekezdése nem azt szabályozza, hogy a különélő szülőnek van-e joga folyamatos kapcsolattartásra, hanem csak azt, hogy mi nem tekinthető elmaradt kapcsolattartásnak.

[8] Álláspontja szerint az alperesi döntés emellett súlyosan sérti a gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény 9. cikkének 3. pontját, valamint a Ptk. 4:2. § (1) bekezdését és 4:4. §-át is.

[9] Hangsúlyozta, hogy mivel a kapcsolattartásra vonatkozó kérelmének elutasítására jogtalanul került sor, annak megváltoztatásával az Ákr. 126. § (2) bekezdésének b) pontja értelmében az alperesi érdekeltet kell kötelezni a gyámhatósági eljárási költségek viselésére is, emellett a Ptk. 4:183. § (1)-(2) bekezdései alapján a kapcsolattartás szabályainak megszegése folytán igazolt, 2019. április 18. és április 20. között felmerült költségeire is.

[10] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte. Védiratában a Gyer. 27. § (5) bekezdését és a Ptk. 4:185. §-át idézve, kiemelte: mivel a húsvét az alperesi érdekeltet megillető, a gyermekkel folyamatosan együtt tölthető időtartam volt, ezért a felperest nem illette meg a folyamatos kapcsolattartás. Mivel a felperes folyamatos kapcsolattartásra nem volt jogosult, a Gyer. 30. § (5) bekezdése alapján a kapcsolattartás nem maradt el, ezért nem volt vizsgálható az alperesi érdekelt önhibája a kapcsolattartás elmaradásáért, így a Gyer. 33. § (4) bekezdésének b) pontja alapján az alperesi érdekelt költségre kötelezéséről, a kapcsolattartás pótlásáról sem rendelkezhetett.

[11] Az alperesi érdekelt nem tett nyilatkozatot.

Az elsőfokú A felülvizsgálni kért jogerős határozat

[12] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította.

[13] Ítéletében – a felülvizsgálattal támadott kérdések tekintetében – a Gyer. 27. § (5) bekezdésének b) pontjára, valamint 30. § (5) bekezdésére hivatkozva rögzítette, hogy mivel a felperes (16. hétre eső) folyamatos kapcsolattartása részben egybeesett az alperesi érdekeltet megillető, a gyermekkel folyamatosan együtt tölthető időtartammal (húsvét), így a folyamatos kapcsolattartásnak nem volt helye. Ebből következően nem volt elmaradt folyamatos

kapcsolattartás, így a Gyer. 33. § (4) bekezdése alapján az elmaradt kapcsolattartás pótlására a bírósági határozat végrehajtásának sem volt helye.

[14] Rámutatott, hogy a Ptk. 4:180. § (1) bekezdése és 4:181. § (3) bekezdése, valamint a Gyer. 27. § (3) bekezdése az elvitel jogával és visszavitel kötelezettségével párosuló folyamatos kapcsolattartást a gyermek rendszeres, a szabályozásban meghatározott időtartamra vonatkozó elviteleként ragadja meg, vagyis ezt a fajta kapcsolattartást meghatározott időtartamú, egy egységnek tekinti (ítélet 12. o. [52]). Nem állt az elsőfokú bíróság rendelkezésére olyan bizonyíték, mely azt tartalmazta volna, hogy a felperes és az alperesi érdekelt a nagyhét vonatkozásában az egyezségben eltért volna, azaz amelyben azt rögzítették volna, hogy a felperest folyamatos (csütörtöktől, illetve a későbbi megállapodás szerint péntektől) kapcsolattartás illeti meg a húsvéti ünnepet közvetlenül megelőző napokban. Így az alperes, illetve az elsőfokon eljáró gyámhatóság a hivatkozott jogszabályi keretek között, valamint a felperes és az alperesi érdekelt közötti egyezség tartalmának megfelelő jogszerű döntést hoztak.

[15] Kifejtette továbbá, hogy a Gyer. 33. § (4) bekezdésének d) pontja szerint a kapcsolattartás megghiúsítása folytán keletkezett igazolt költségek viselésére történő kötelezésnek akkor van helye, ha a gyámhivatal a végrehajtást elrendeli. Mivel erre a fentiek alapján, az elsőfokú bíróság megítélése szerint jogszerűen nem került sor, az alperes megalapozottan rendelkezett arról is, hogy a felperesnek a tervezett (befizetett) utazással, valamint a gyermek tartózkodási helyére utazásával kapcsolatos költségei a felperest terhelik.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[16] Az ügyben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az ügyben eljáró bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.

[17] Felülvizsgálati kérelmében megismételte a fellebbezésében, keresetében, valamint a védíratra tett nyilatkozatában kifejtetteket.

[18] A felülvizsgálni kért ítélet jogszabálysértő voltával összefüggésben elsőként arra hivatkozott, hogy álláspontja szerint a bíróság tévesen, valamint jogszabálysértő módon értelmezte és alkalmazta a Gyer. 27. § (5) bekezdésének b) pontját, a 30. § (5) bekezdését és ebből következően a Ptk. 4:185. §-át, valamint a Gyer. 33. §-át.

[19] Véleménye szerint a Gyer. 30. § (5) bekezdésének első mondata a jogalkotói szándék szerint azt jelenti, hogy a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban (egyezségben) nem térnek ki az időszakos és a folyamatos kapcsolattartás részbeni egybeesésére, ezért ezeket a hivatkozott jogszabályhely rendezi. Értelmezése szerint az időszakos kapcsolattartás idejére és a gyermeket gondozó szülőt megillető időtartamra nem eső folyamatos kapcsolattartási rész nem vész el, a zárónap e kapcsolattartási rész utolsó napja, az időszakos kapcsolattartás és a gondozó szülői időtartam előtti nap. Álláspontja szerint a perbeli esetben a nagycsütörtöktől nagyszombatig tartó folyamatos kapcsolattartás a húsvétvasárnapkal képez egy egységet. A folyamatos kapcsolattartás azonban osztható, szétválasztható egység, melyből következően az

időszakos kapcsolattartási és a gondozó szülői időtartamra nem eső része elmaradt kapcsolattartásnak minősül, azaz nem vész el.

[20] Kiemelte, hogy a Gyer. 27. § (5) bekezdésén alapuló kapcsolattartási formák időbeli találkozása, „érintkezése” által az időszakos kapcsolattartás ideje és az említett gondozó szülői időtartam nem növekedik meg, nem tolódik ki, nem szünteti meg a folyamatos kapcsolattartás idejét, hanem a folyamatos kapcsolattartásnak az időszakos kapcsolattartási időre és a gondozó szülői időtartamra nem eső része él. Mindezek alapján az egyezség szerint a felperes a 16. héten a nagycsütörtöktől nagyszombatig tartó időszakban folyamatos kapcsolattartásra lett volna jogosult.

[21] Sérelmezte továbbá, hogy a bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének, a jogerős ítéletből ugyanis nem derül ki, hogy nagycsütörtök, nagypéntek, nagyszombat napok a jelen ügyben miért minősülnek „további időtartamnak,” illetve, hogy nagypéntek és nagyszombat napokra vonatkozóan a felperes miért esik el a kapcsolattartástól.

[22] A felperes szerint az alperes az EMMI állásfoglalását tévesen értelmezte, ezért a bíróságnak a Kp. 85. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően hivatalból meg kellett volna állapítania a vitatott közigazgatási cselekmény semmisségét, vagy érvénytelenségét.

[23] Hangsúlyozta, hogy az alperesi érdekelt a perben a bíróság felhívása ellenére nem tett nyilatkozatokat, azaz nem vitatta az egyezségtől eltérő megállapodáshoz képest fennálló nagycsütörtöki kivételt, a bíróság azonban ezt sem értékelte.

[24] Kifogásolta, hogy a bíróság jogerős ítéletben alkalmazott jogszabályok értelmezésének alátámasztására sem kúriai, sem más bírósági határozatra nem hivatkozott.

[25] Álláspontja szerint a közigazgatási eljárásban becsatolt iratokból a bíróság téves következtetést vont le a tekintetben, hogy a felperes rosszhiszeműen járt el. Az ügyfél rosszhiszeműségét az Ákr. 6. § (3) bekezdés alapján a hatóságnak kell bizonyítania, ezt elmulasztotta az alperes, így azt a bíróság sem fogadhatta volna el. Sérelmezte továbbá, hogy a bíróság a tanúbizonyítási indítványát elutasította.

[26] Az alperes ellenkérelmében a felperes felülvizsgálati kérelmének az elutasítását és az ítélet hatályában való fenntartását kérte. Hivatkozott a megelőző eljárásban kifejtett álláspontjára, mely szerint 2019. év 16. hetében a felperest nem illette meg a kapcsolattartás, mert a húsvét – a felek közötti egyezség alapján – az anyát, mint a gyermeket gondozó szülőt megillető, a gyermekkel folyamatosan együtt tölthető időtartam volt. Álláspontja szerint a nagycsütörtöktől vasárnapig terjedő folyamatos kapcsolattartást egy egységként kell kezelni, az nem választható szét. Így a Gyer. 27. § (5) bekezdése alapján a felperest a 16. héten nem illette meg folyamatos kapcsolattartás, ebből következően nincs elmaradt kapcsolattartás sem.

[27] Hivatkozott a Kúria Kfv.37.395/2021/4. számú ítéletére is, mely döntés elvi tartalma szerint „a kapcsolattartási ügyekben a kiindulási pont a bíróság vagy a hatóság által megállapított kapcsolattartási rend.”

[28] Rámutatott, hogy döntésében nem hivatkozott az EMMI állásfoglalására, azt csak álláspontjának megerősítéseképpen csatolta a védíráthoz.

[29] Utalt arra, hogy az alperes a felperes rosszhiszeműségét nem állította, csupán arra hivatkozott a becsatolt iratok alapján, hogy semmilyen bizonyítékkal nem tudta alátámasztani, hogy a gyermeket nagyszombaton hazahozta volna.

[30] A felperes által indítványozott, de a bíróság által elutasított tanúbizonyítással összefüggésben jelezte, hogy a felperes a közigazgatási eljárásban nem jelölt meg tanút, csupán a peres eljárásban.

A Kúria döntése és jogi indokai

[31] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozott.

[32] A Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó 108. § (1) bekezdése szerint a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem keretei között vizsgálta
felül.

[33] A Kp. 120. § (5) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.

[34] A Kúriának először abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a felperes és az alperesi érdekelt között milyen tartalommal él a kapcsolattartásról kötött egyezség.

[35] A felperes és az alperesi érdekelt 2018. február 9. napján a kapcsolattartás rendezésére is kiterjedő perbeli egyezséget kötött, amelyet a Nyíregyházi járásbíróság a 6.P.22.732/2017/23. számú, jogerős végzésével jóváhagyott. Ennek értelmében a felperest, mint különélő szülőt az elvitel jogával és visszavitel kötelezettségével párosuló folyamatos, illetőleg időszakos kapcsolattartás illetve meg akként, hogy a felperes minden páros héten csütörtökön, az óvoda időtartama alatt 12 óra 30 perctől vasárnap 19 óráig volt jogosult azt gyakorolni, a gyermeket elvinni és az alperesi érdekelt mindenkori lakására őt visszavinni. Az egyezség szerint az egyházi ünnepek közül a húsvét 2018-ban a felperest, 2019-ben pedig az alperesi érdekeltet illette meg. A felperes és az alperesi érdekelt 2019. január 29. napján SMS-váltás keretében úgy állapodtak meg, hogy a felperes a folyamatos kapcsolattartást ezután úgy gyakorolja, hogy csütörtök helyett péntek délben viszi el az óvodából a gyermeket és vasárnap helyett hétfőn 16 óráig hozza őt vissza, ugyancsak az óvodához. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes és az alperesi érdekelt a perbeli egyezséget módosították, vagyis a felperest a folyamatos kapcsolattartás minden második hétvégén, péntek déltől hétfőn 16 óráig illette meg, azonban e módosítás nem érintette a perbeli egyezség többi részét, így az időszakos kapcsolattartás szabályozását sem.

[36] Az ekként részben módosított egyezség értelmében a felperest 2019. április 19. (péntek) 12 órától 2019. április 22. (hétfő) 16 óra között folyamatos kapcsolattartás, az alperesi érdekeltet pedig 2019. április 21. (húsvétvasárnap) és 2019. április 22. (húsvéthétfő) között a

Gyer. 27. § (5) bekezdés ba) alpontja szerinti, az időszakos kapcsolattartással megegyező mértékű, a gyermekkel folyamatosan együtt tölthető időtartam (a továbbiakban: Gyer. 27. § (5) bekezdés ba) alpontja szerinti időtartam) illetve meg. A perben nem merült fel arra utaló körülmény – és periratok között sem lelhető fel olyan adat – amely szerint a felperes és az alperesi érdekelt bármilyen módon szabályozta volna azt az esetet, amikor a folyamatos és Gyer. 27. § (5) bekezdés ba) alpontja szerinti időtartam ütközik, vagyis részben vagy egészben egybeesik.

[37] A Kúriának ezt követően azt kellett megvizsgálnia, hogy a felek megállapodása hiányában miként oldható fel az a helyzet, amikor a folyamatos és a Gyer. 27. § (5) bekezdés ba) alpontja szerinti időtartam időtartama részben vagy egészben egybeesik.

[38] A Gyer. 30. § (5) bekezdése kimondja, hogy „Nem tekinthető elmaradt kapcsolattartásnak a Gyer. 27. § (5) bekezdés ba) alpontja szerinti időtartam idejével és a gyermeket gondozó szülőt a 27. § (5) bekezdés b) pontja alapján megillető, a gyermekkel folyamatosan együtt tölthető időtartammal részben vagy teljesen egybeeső folyamatos kapcsolattartás.” Az elsőfokú gyámhatóság, az alperes és a jogerős ítéletet hozó bíróság ezt a rendelkezést akként értelmezte, hogy ha a felperest megillető folyamatos kapcsolattartás és az alperesi érdekeltet, mint a gyermeket gondozó szülőt megillető, a gyermekkel folyamatosan együtt tölthető időtartam részben egybeesik, akkor a különélő szülőt megillető folyamatos kapcsolattartásnak a Gyer. 27. § (5) bekezdése b) pontja alapján nincs helye és az a Gyer. 30. § (5) bekezdése alapján nem minősül elmaradt kapcsolattartásnak.

[39] A Kúria rámutat, hogy a 3067/2021. (II. 24.) AB határozatban az Alkotmánybíróság elvégezte a (különélő) szülő és a gyermek kapcsolattartáshoz való jogának alapjogi szempontú elemzését, amelyet a III/3239/2021. számú határozatában meg is erősített.

[40] A házasságok, életközösségek felbomlásának kérdéskörével összefüggésben a nemzetközi dokumentumok és a gyakorlat is elsősorban a gyermek oldaláról közelíti meg a szülő és a gyermek kapcsolattartásának a kérdését, jöllehet a kapcsolattartás igénye éppúgy felmerül a különélő szülő oldalán. (A Gyermekjogi Egyezmény 9. cikk 3. pontja szerint például az „[e]gyezményben részes államok tiszteletben tartják a mindkét szülőjétől vagy ezek egyikétől külön élő gyermeknek azt a jogát, hogy személyes kapcsolatot és közvetlen érintkezést tarthasson fenn mindkét szülőjével, kivéve, ha ez a gyermek mindenek felett álló érdekeivel ellenkezik”.) Kétpólusú jogról van tehát szó, amelynek egyik pólusán a gyermek, a másikon a szülő áll, így egyidejűleg beszélhetünk gyermeki és szülői jogról.

[41] *Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a különélő szülő és a gyermek kapcsolattartáshoz való joga az Alaptörvényben a magánszféra-védelem [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés], valamint a gyermeknek a gondoskodáshoz [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés] és a szülőnek a neveléshez való joga [Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdés] részeként alapjogi rangra emelt jogosultság (Indokolás [25]). Ennek az az indoka, hogy alkotmányjogi értelemben a gyermek és a különélő szülő kapcsolata is – a konkrét körülményektől függően, mindaddig, amíg a helyzetéből adódó sajátos módon a szülői funkciókat betölti a különélő szülő – a családi élet fogalma alá esik, és védelemben részesül. A családi gondoskodás és védelem szempontjából nemcsak az együtt élő, hanem a különélő – a gyermek tényleges napi gondozásában közvetlenül nem, vagy csak időszakosan résztvevő – szülővel való zavartalan érintkezésnek is alapvető jelentősége van. A szülők*

életközségének a megszűnése nem változtat azon, hogy a gyermek egészséges fejlődése szempontjából meghatározó a szülők együttes jelenléte és támogatása, az, hogy a gyermek mindkét – gondozó és különélő – szülőjét maga mellett tudhassa, rájuk számíthasson, és mindkettőjüktől megkapja a fejlődéséhez szükséges védelmet és gondoskodást (kivéve, ha ez valamilyen ok miatt nem áll az érdekében). A nevelés pedig a gyermek életében való közreműködés, amely a gyermek sorsát érintő lényeges kérdések eldöntésében való részvétel mellett elsősorban a rendszeres és folyamatos kapcsolattartás útján biztosítható. (Indokolás [20]-[23]) A 3067/2021. (II. 24.) AB határozat azt is kifejtette, hogy a kapcsolattartás „a különélő szülő folyamatos jelenlétét jelenti a gyermek életében. [...] A kapcsolattartás közvetlensége, a rendszeres találkozás és a zavartalan személyes kommunikáció – tehát az együttlét – [...] kiemelten fontos része a szülő-gyermek kapcsolatnak. Jellemzően ez a legintenzívebb, és hagyományosan ennek van a legnagyobb szerepe a gyermek személyiségfejlődésében, a személyes kapcsolattartás lehetősége különös jelentőséget kisebb gyermek esetén kap a kötődés kialakításában, illetve fenntartásában, az elidegenedés megakadályozásában.” (Indokolás [28]) Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy a kiskorú gyermek és a szülő közvetlen kapcsolatának fenntarthatósága még világjárvány és az ahhoz kapcsolódó rendkívüli jogrend idején is az emberi – ezen belül a családi – kapcsolatok közötti minimumot jelenti. Arra az állam sem írhatja elő a „távolságtartást” („social distancing”). És ez a minimumkövetelmény éppúgy igaz az együttélő, mint a különélő szülő viszonylatában. (Indokolás [34]) A Ptk. 4:180. § (1) bekezdése is akként fogalmazza meg a kapcsolattartási jog tartalmát, hogy az „magában foglalja a gyermekkel való személyes találkozást, a gyermeknek a lakóhelyéről vagy a tartózkodási helyéről rendszeresen, meghatározott időtartamra történő elvitelét, a gyermekkel időszakonként, elsősorban az oktatási szünetek és a többnapos ünnepek időszakában való huzamos együttlétet, és kiterjed a kapcsolat személyes találkozás nélküli fenntartására”. A fentiekből következően a közvetlen személyes találkozás lehetőségének teljes vagy időleges kizárása a kapcsolattartási jog korlátozásának minősül.

[42] Az Alkotmánybíróság azt is kifejtette, hogy a kapcsolattartás elmaradása esetében annak pótlása lehetőséget ad a különélő szülő és a gyermek számára arra, hogy belátható időn belül más, alkalmas időpontban megéljék az elmulasztott személyes együttlétet. Így összességében biztosítható az, hogy a szülő és a gyermek egy adott időkereten belül meghatározott időtartamot mindenképpen egymás társaságában tölthessen. Személyes kapcsolatuk ekként az esetlegesen elmaradt kapcsolattartási alkalom ellenére sem szenved maradandó sérelmet, az hosszabb távon továbbra is élő marad, erősödik és fejlődik. A kapcsolattartás, illetve a pótlás – adott esetben rendszeres – elmaradása ezzel szemben a kapcsolat intenzitásának csökkenéséhez, végső fokon a szülő és a gyermek elidegenedéséhez vezethet.

[43] Az Alkotmánybíróság a III/3239/2021. számú határozatában a kapcsolattartás pótlásának jogintézményével kapcsolatban általánosságban megállapította, hogy a kapcsolattartás célja annak biztosítása, hogy a különélő szülő és a gyermek rendszeresen és folyamatosan részt vehessenek egymás életében. Ha egyes, konkrét kapcsolattartási alkalmak nekik fel nem róható okból el is maradnak, a pótlás jogintézménye biztosítja számukra a találkozást, azt, hogy meghatározott időkereten belül összességében bizonyos időt együtt tölthessenek (a pótlásról a kapcsolattartási határozat, illetve a kapcsolattartás végrehajtására irányuló eljárást lezáró döntés rendelkezik). (Indokolás [23])

[44] Az Alkotmánybíróság utóbbi határozatában e körben is hangsúlyozta, hogy a szülő-gyermek személyes együttlétének pótlása nemcsak kívánatos, de formálisan egyetlen elmaradt

kapcsolattartás esetében sem kizárt. (V.ö.: a Ptk. 4:182. § (2) bekezdésével, amely szerint „[a] jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül pótolni kell”). Azt is kifejtette az Alkotmánybíróság, hogy minden kapcsolattartási alkalom elsődlegesen a szülő és a gyermek együttlétét szolgálja, ezért a pótlás szempontjából alapvetően nincs jelentősége annak, hogy a pótlás egy naptári szempontból elmúlt és vissza nem hozható időpontot (napot vagy napokat) érint. (Indokolás [24])

[45] Az ünnepnapok kapcsolattartás jellegzetességeit érintően – figyelemmel a megkeresett minisztérium válaszában foglaltakra is – megjegyzendők az alábbiak. Egyik oldalról tekintve az ünnepnapok közös eltöltésének kiemelt jelentősége van a családok életében: az ünnepekhez kötődő társadalmi, kisebb közösségi és családi hagyományok, rítusok periodikus, együttes megélése fontos közösségteremtő élménye a családtagoknak. Az ünnepnapokhoz kötődő szokások kiemelnek a mindennapi rutinból, és olyan összetartó erőt képviselnek, amelyeknek lelki és érzelmi szempontból meghatározó szerepe van a szülő-gyermek kötődés kialakításában és fenntartásában. Az ünnepnapok elmaradása (ami azt jelenti, hogy az ünnepeket a gyermek adott esetben több alkalommal is csak az egyik szülőjével éli át) ezért közvetlenül és jelentősen befolyásolhatja a szülő-gyermek kapcsolatot. Másik oldalról azonban az is kétségtelen, hogy az ünnepnapok az év egy adott, konkrét naptári napjához kötődnek, és az ünnep megélésehez tágabb értelemben hozzátartozik az ünnepi időszakra való felkészülés, a várakozás, az arra való lelki ráhangolódás is. Ha az adott ünnephez közeli időpontban kerül sor a pótlásra (például: pótkarácsony, póthúsvét ugyanabban a szünidei időszakban), az ünnepi élmény intenzitása nem feltétlenül csökken. Lehetséges-e azonban – vagy érdekében áll-e a gyermeknek – az ünnep utólagos megélése az eredetivel teljesen azonos módon hónapokkal később, akár az év egy másik időszakában? Bár az együttlét ilyenkor is pótolható, az így megült ünnep vélhetően akkor is más lesz, ha a szülő esetleg családi körben meg is teremti ugyanazokat a körülményeket.

[46] *Az Alkotmánybíróság az ünnepnapok kapcsolattartással összefüggésben azt is rögzítette, hogy a Gyer. szabálya nem vezethető vissza a Ptk.-ra és nem tekinthető annak végrehajtási szabályaként sem. A Ptk. 4:180. § (1) bekezdése a kapcsolattartási jog nevesített tartalmaként határozza meg ugyanis a folyamatos kapcsolattartás mellett „a gyermekkel időszakonként, elsősorban az oktatási szünetek és a többnapos ünnepek időszakában való huzamos együttlétet” is, továbbá a 4:182. § (2) bekezdése leszögezi, hogy a jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül pótolni kell. Tehát a Gyer. törvényi háttérét adó Ptk. alapvetően maga sem számol azzal, nem utal arra, hogy az ünnepnapok kapcsolattartást a pótlás szempontjából másképp kellene kezelni, mint más kapcsolattartási alkalmakat.*

[47] Az Alaptörvény 28. cikke alapján a Kúria az alkalmazandó jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezi. *Az Alaptörvény-konform értelmezés kereteit az Alkotmánybíróság az idézett döntéseiben lefektette, ezért a Kúriának a Gyer. 30. § (5) bekezdésének lehetséges értelmezései közül azt kell választania, amely összhangban van azzal. Ennek az értelmezésnek az eredménye pedig perdöntő a jelen felülvizsgálati eljárásban.*

[48] A Gyer 30. § (5) bekezdésének alapvetően kétféle értelmezése lehet. Az egyik az, hogy ha bármilyen kis mértékben egybeesik a folyamatos és a Gyer. 27. § (5) bekezdés ba) alpontja szerinti időtartam (amikor a Gyer. 27. § (5) bekezdése alapján nincs helye a folyamatos

kapcsolattartásnak) a folyamatos kapcsolattartás egésze elmaradt kapcsolattartásnak tekinthető. A megelőző eljárásban és a jogerős ítéletben ezt az értelmezést követték. A másik lehetséges értelmezés pedig az, hogy a folyamatos kapcsolattartásnak azt a részét elmaradt kapcsolattartásnak kell tekinteni, amely az időszakos kapcsolattartással, vagy annak egy részével egybeesik, vagyis folyamatosan biztosítani kell a kapcsolattartás azon részének lehetőségét, amely nem esik egybe a Gyer. 27. § (5) bekezdés ba) alpontja szerinti időtartammal, és elmaradása esetén azt – ha annak egyéb feltételei fennálnak – pótolni kell.

[49] Az Alkotmánybíróság gyakorlatából a Kúria arra következtet, hogy a második értelmezés van összhangban az Alaptörvénnyel, amelyet egyébként a Gyer. 27. § (5) bekezdésének b) pontja is alátámaszt, hiszen az kifejezetten úgy rendelkezik, hogy nincs helye a folyamatos kapcsolattartásnak az időszakos kapcsolattartás és gyermeket gondozó szülőt megillető, a gyermekkel folyamatosan együtt tölthető időtartam alatt. E rendelkezés tehát kizárólag az időszakos kapcsolattartás és gyermeket gondozó szülőt megillető, a gyermekkel folyamatosan együtt tölthető időtartam alatt zárja ki a folyamatos kapcsolattartás lehetőségét, nem terjeszti ki azt a folyamatos kapcsolattartás teljes alkalmára.

[50] A perbeli esetben tehát a felperest megillető folyamatos kapcsolattartásból az alperesi érdekeltet a Gyer. 27. § (5) bekezdés ba) alpontja alapján megillető időtartammal nem egybeeső időtartam – 2019. április 21. és 22. napja – elmaradt kapcsolattartásnak minősül.

[51] A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság, az alperes és az elsőfokú hatóság – figyelemmel arra, hogy döntésüket a Gyer. 30. § (5) bekezdésének az alaptörvény-konformtól eltérő értelmezés alapján hozták meg – a Gyer. 30. § (4) bekezdése alapján nem vizsgálták, hogy a folyamatos kapcsolattartás a felperesnek fel nem róható okból maradt-e el. Ennek hiányában a Kúria az elmaradt kapcsolattartás pótlásának kérdésében érdemben nem tudott dönteni.

[52] A fentiek alapján a Kúria a Kp. 121. § (1) bekezdése b) pontja alapján az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és az alperes határozatát az elsőfokú hatóság határozatára is kiterjedően megsemmisítette és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte.

[53] A megismételt eljárásban a jelen kapcsolattartási ügy érdemi elbírálása során a Gyer. 30. § (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a folyamatos kapcsolattartásnak azt a részét elmaradt kapcsolattartásnak kell tekinteni, amely az időszakos kapcsolattartással és a Gyer. 27. § (5) bekezdés ba) alpontja szerinti időtartammal, vagy annak egy részével egybeesik. A jelen ügyben ez 2019. április 21. és 22. napja. Mindezekre figyelemmel állást kell foglalni abban a kérdésben, hogy a jelzett napokon a kapcsolattartás elmaradása a kapcsolattartásra jogosult felperesnek felróható okból következett-e be, annak pótlására van-e jogszerű lehetőség a Ptk. 4:182. § (2) bekezdése és a Gyer. 30. § (4) bekezdése alapján. Ennek megállapításához szükséges tisztázni a kapcsolattartás elmaradásához vezető körülményeket, majd a feltárt adatok alapján kell mérlegelni a szülőknek az érintett és a kapcsolattartást megelőző napokon tanúsított magatartását. Az eljárásban a felperest terheli annak igazolása, hogy a nagypénteki és nagyszombati napokon élni kívánt az őt megillető folyamatos kapcsolattartás jogával, melyre vonatkozóan a kapcsolattartást szabályozó egyezségben foglaltaknak megfelelően tett eleget az előzetes tájékoztatási kötelezettségének, de annak gyakorlásában a kapcsolattartásra kötelezett akadályozta meg. A Kúria felhívja az elsőfokú hatóság figyelmét a kapcsolattartás végrehajtásával kapcsolatos hatásköri és eljárási

jogszabályok 2020. március 1. napjával bekövetkezett változására, ezért elsőként a hatáskör fennállást kell vizsgálni és hatáskör hiányában is meg kell tenni a szükséges intézkedést annak érdekében, hogy a felperes kérelmét érdemben elbírálják.

A döntés elvi tartalma

[54] A folyamatos kapcsolattartásnak azt a részét elmaradt kapcsolattartásnak kell tekinteni, amely nem esik egybe az időszakos kapcsolattartással és a gyermeket gondozó szülőt megillető, a gyermekkel folyamatosan együtt tölthető időtartammal, és azt – ha annak egyéb feltételei fennállnak – pótolni kell.

Záró rész

[55] A Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése és 107. § (1) bekezdése alapján tárgyalás tartására irányuló kérelem hiányában, illetve mivel tárgyalás tartását maga sem tartotta szükségesnek, tárgyaláson kívül járt el.

[56] A felperes a felülvizsgálati eljárásban felmerült költséget nem számított fel és nem igazolt, ezért e körben a Kúriának a Kp. 35. § (1) bekezdése és 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. § (1) bekezdése és 81. §-a alapján döntenie nem kellett.

[57] A pervesztesnek minősülő alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján teljes személyes illetékmentességet élvez, erre tekintettel a Kp. 35. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó a Pp. 106. § (6) bekezdés alapján az elsőfokú bíróság előtt felmerült kereseti és a felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

[58] A Kúria ítéletével szemben a felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

Budapest, 2021. november 30.

Dr. Dobó Viola s.k. a tanács elnöke Dr. Hajas Barnabás s.k. előadó bíró Dr. Balogh Zsolt s.k. bíró

A kiadmány hitelül: